

**Տ. ԱՐՇԱԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈՋԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
ԽԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ**
(25 մարտի, 2016 թ.)

*«Ի խաչ Հան՛ն զդա, ի խաչ,
ի խաչ, ի խաչ Հան՛ն զդա»
(հմմտ. Մարկ. ԺԵ. 14):*

Դատապարտության այս խոսքերով ավարտվեց Հիսուս Քրիստոսի նկատմամբ իրականացած դատավարությունը:

Հրեաները վաղուց էին մտադրվել դատապարտել եւ մահվան մատնել Աստծո Որդուն: Ձատկին նախորդող օրերի իրադարձությունները, սակայն, եկան հաստատելու, որ Քրիստոսի նկատմամբ հետապնդումները այլեւս մոտաք են գործել եզրափակիչ փուլ: Իրադարձությունները զարգանում են կայծակնային արագությամբ եւ դրամատիզմով: Ձատկին նախորդող երրորդ օրը Քրիստոս, հրեաների կողմից իր դեմ ծրագրված դավադրության մասին իմանալով հանդերձ, իր աշակերտների հետ մեկնում է՝ տոնակատարելու Ձատիկը: Հիսուս վերնատանն է: Նա մոտենում է աշակերտներին, լվանում նրանց ոտքերը՝ առաջացնելով ամենքի զարմանքը, բայց նաեւ ավանդելով խոնարհության անօրինակ մի դաս: Ապա աշակերտների հետ բազմում է սեղանի շուրջ, օրհնում, բարձրացնում բաղարջ հացը եւ պատվիրում. «Սա իմ մարմինն է, կերե՛ք այն», ապա խմում գինու բաժակից եւ ասում. «Սա է իմ արյունը, խմե՛ք այն», «սա կատարե՛ք իմ հիշատակի համար» (հմմտ. Ղուկ. ԻԲ. 17-20): Այնուհետեւ Քրիստոս խոսում է միասնության մասին, ավանդում վերջին դասերը՝ սիրո, խաղաղության, հաշտության, համերաշխության եւ եզրափակում. «Իմ խաղաղությունն եմ թողնում ձեզ, ոչ այն խաղաղությունը, որ աշխարհն է տալիս, այլ մի խաղաղություն, որ Աստծուց է պարգեւած» (հմմտ. Հովհ. ԺԴ. 27): Խռովված է Հիսուսի հոգին, նա գիտի իրեն սպասվելիք դառնագույն ճակատագրի մասին. սպասում է մատնությանը, չարաչարանքներին, սպասում է նվաստացմանը, անարգանքին, խաչելությանը:

Բանին մաքրեցելոցն ջրով զոտս լուանայր.
զի խոնարհութիւն ի նոսա տպաւորեցէ.
Երրորդութեանն գոլ օթեան (*Շարական*)

Այսօր անճառ լուսոյն ծագումն՝ ի փրկութեան մեր կատարումն՝
խոնարհի ի վերնատունն՝ ի ստուերական տօնից լրումն.
Նախքան զընթրիսն խորհրդոյ՝ սփածաւ դենջակ արկողն լուսոյ.
Եւ ջուր առեալ ծառայաբար՝ զոտս լուանայր զաշակերտացն (Շարական)

Այսօր կանգնեցաւ Աւագան Մկրտութեան
ի թողութիւն մեղաց (Շարական)

ներ, թաղմանը եւ վստահություն ունի թաղումից հետո իր Հարուստիան նկատմամբ: Այսուհանդերձ, սակայն, տագնապած, խռովված է Հիսուսի հոգին: Այս տագնապների մեջ նա շրջում է հայացքը դեպի Հուդան եւ ասում. «Ահա՛ հասավ քո ժամանակը, գործի՛ր ինչպես որ գիտես» (Հմմտ. Հովհ. ԺԳ. 27):

Ընթրիքի ավարտին, երբ արդեն օրը երեկոյանում էր, Հիսուս աշակերտների ընկերակցությամբ երեկոյի տարածվող խավարի հետ գնում է Գեթսեմանիի պարտեզ: Խավարը իջել էր Գեթսեմանիի պարտեզի վրա, խավար, որի համաբանությունն է եկեղեցում այս պահի մթությունը: Նրանցից առանձնացնում է երեքին՝ Պետրոսին, Հակոբոսին ու Հովհաննեսին եւ առանձնանում աղոթքի: Խռովքը, տագնապը, ներքին հոգեկան ոգորումները ուղեկցում էին Հիսուսին այս ընթացքում: «Հա՛յր, հեռացրու խնդրում եմ այս փորձությունն ինձանից, հեռացրու այն չարչարանքները, տանջանքները, տառապանքները, որոնք վիճակված են ինձ կրելու», - ասում է Նա (Հմմտ. Մատթ. ԻԶ. 39): Կռիվ է Հիսուսի հոգում, կռիվ է մարդկային եւ աստվածային սկզբունքների միջեւ: Մարդկային տկարությունը փորձում է առավելության հասնել աստվածային ամենագորություն նկատմամբ, բայց ի վերջո այս պայքարը հանգուցալուծվում է աստվածային սկզբի հաղթանակով: «Հա՛յր, - համակերպված եւ իր ճակատագրի հետ հաշտված հոգով աղաղակում է Քրիստոս, - Հա՛յր, թող լինի քո կամքը, եւ ոչ թե իմ կամքը» (Հմմտ. Մատթ. ԻԶ. 42):

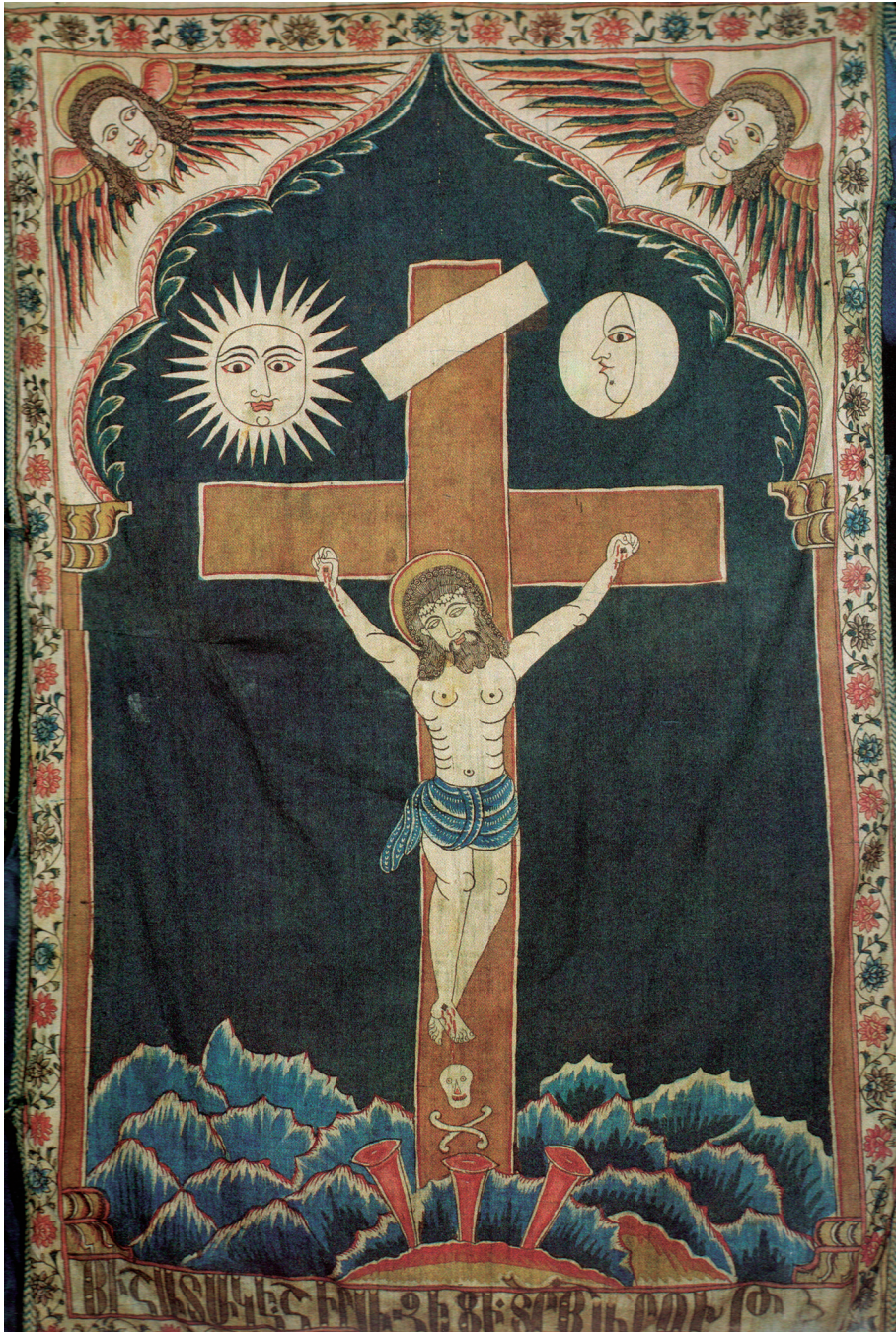
Ինքնատիրապետումը, հավասարակշռությունը վերջնականապես վերագտած՝ Հիսուս վերադառնում է իր աշակերտների մոտ. հենց այդ նույն պահին, ինչպես ասում է ավետարանիչը, Գեթսեմանիի պարտեզ է խուժում մարդկանց մի ոհմակ՝ մատնիչ Հուդայի առաջնորդությամբ, հրեա աստիճանավորներ եւ հռոմեացի զինվորներ (Հմմտ. Մատթ. ԻԶ. 47): Հուդան համբույրով մատնում է Տիրոջը՝ Հիսուսին, եւ զինվորականները ձերբակալում են Նրան ու տանում դեպի քահանայապետի տուն: Տեղի է ունենում մարդկության պատմության մեջ, երեւի թե, օրինակը չունեցող մի դատավարություն, անօրինակ՝ իր անարդարությունը, զավեշտական՝ իր բեմականացված խեղկատակությամբ եւ անարդար՝ արդեն վաղօրոք հայտնի իր դատավճռով: Հրեաների համար փաստարկներ պետք չէին. նախանձը փաստարկներ չի փնտրում, նախանձի սնունդը պատրվակներն են՝ դատավճիռը իրականացնելու համար: «Մահապա՛րտ է, մահապա՛րտ է այս մարդը», - եզրահանգում են հրեաները: Խարանդ դրված է: Միայն ժամանակի հարց է Քրիստոսի մահապատիժը: Հրեա քահանայապետի

տնից Քրիստոսին տանում են դեպի Պիղատոսի առջան: Պիղատոսը, որ բազմաթիվ դատավճիռներ էր կայացրել, մահապատիժներ տեսել, արյունալի տեսարանների մասնակցել, անգամ Պիղատոսը պատճառ չտեսավ՝ մահվան դատապարտելու Հիսուսին: Նա պատասխանեց. «Ես անպարտ եմ տեսնում այս անձին» (Հմմտ. Հովհ. ԺԹ. 4): Բայց հրեա աստիճանավորները չբավարարվեցին՝ Քրիստոսին աստվածաղծություն մեղսագրելով. նրանք գնացին մինչև վերջ, գնացին սաղրանքի, Պիղատոսին մեղադրեցին կայսեր նկատմամբ անհավատարմության մեջ, քանի որ Հիսուս, ըստ նրանց, ոչ միայն աստվածապիղծ, աստվածուրաց էր, այլ նաև պետական դավաճան: Նա իրեն հռոմեացիների ու հրեաների թագավոր է երեւակայում, որով եւ հակառակ է կայսերը. «Չունենք մենք այլ թագավոր, բացի կայսրից», - բացականչում էին նրանք (Հովհ. ԻԹ. 17): Եւ Պիղատոսը բազմաթիվ փորձերից հետո վերջապես ընկրկում է՝ պատմության մեջ մնալով որպես չեզոքություն եւ անտարբերության խորհրդանիշ: Եւ Քրիստոս դատապարտվում է մահվան, կրում նվաստացումներ, անարգանք ու չարչարանքներ: Սկսվում է Տիրոջ չարչարանքների, տառապանքների երկարատեւ ճանապարհը:

«Ի խաչ հա՛ն զդա, ի խաչ, ի խաչ» (Հմմտ. Մարկ. ԺԵ. 14):

Այսօր, սիրելի՛ քույրեր եւ եղբայրներ, սրբազնասուրբ այս տաճարում կոչված ենք վերապրելու Տիրոջ Մատնության եւ Չարչարանքների հիշատակները: Վաղը հիշատակելու ենք Խաչելությունը, այնուհետեւ՝ Թաղումը, վերջապես, մասնակից ենք լինելու Տիրոջ հաղթական Հարությանը մահվանից: Բայց այսօր խորհրդածելու ենք Տիրոջ Մատնության եւ Չարչարանքների շուրջ: Արդ, խորհենք Տիրոջ մատնության, չարչարանքների մասին, խորհենք, թե ինչպես Նա, որ երբեք չէր մատնել, մատնվեց, Նա, որ երբեք չէր դավաճանել, դավաճանվեց, Նա, որ երբեք չէր չարչարել, չարչարվեց, Նա, որ երբեք չէր հարվածել, հարված ստացավ, Նա, որ երբեք մահվան չէր դատապարտել, մահվան դատապարտվեց, Նա, ով եկել էր կյանք պարգեւելու, բաժինը դարձավ մահվան:

Քրիստոս ասում է. «Ես այդ ամենը արեցի ձեզ համար. ես եկա ինձ վրա վերցնելու ձեր մեղքերը»: Հավատո՞ւմ ենք Քրիստոսի խոսքերին, հավատո՞ւմ ենք, որ Նա եկավ մեր մեղքերը վերցնելու իր չարչարանքներով: Եթե հավատում ենք, ապա հետեւենք Նրա օրինակին, եթե հավատում ենք, ընտրենք աստվածասիրությունը փոխանակ անձնասիրության, ընտրենք բարեսիրությունը փոխանակ արծաթսիրության, ընտրենք խոնարհությունը փոխանակ հպարտության եւ, վերջապես, ընտրենք կյան-

Գրական վարագույր, ԺԸ. դարավերջ

Խաւարեցաւ յոյսն արեւուն՝ ի վեցերորդ ժամ ուրբաթուն.
 ծանոյց թէ յոյսն արարչական՝ նսենացոյց զյոյսն եղական.
 կախեալ զքեզ մերկ ի խաչին քողով ստուերան ծածկէին.
 հերքեա ի մէնջ զծանրութիւն՝ շրջող դիւին մէջօրէի
 (Երգ Վեց ժամուն)

Արծապիրութեամբն սուրբ Յովա
գիր զմեծ զվարդապետն
ընդ երեսուն արծաթոյ
հրէիցն մատնէր (*Շարական*)

Խաչքար «Ամենապրկիչ»,
1279, Վայոց ձոր
(այժմ գտնվում է
Մայր Աթոռի տարածքում)

քը փոխանակ մահվան: Չարչարակից լինենք Քրիստոսին, միանանք Նրա համոզվածությունը, որ Աստված փրկելու է մեզ բոլոր տեսակի փորձություններից, փարատենք վախը, հեռանանք տագնապներից, թոթափենք անհավատությունը, հեռու վանենք մեզանից խռովքը, հավատանք Աստծո ամենակարողությունը, հավատանք Նրա աջակցությունը, որ ի գործ է մեզ փրկել չարչարանքներից, տառապանքներից: Կրթվածը անկիրթ է դառնում, հարուստը աղքատանում է, գեղեցիկը՝ տգեղանում, բայց Տիրոջը ապավինողը միշտ ու միշտ հաղթանակում է: Տիրոջը հուսացողը երբեք ամոթով չի մնա:

Աղոթում ենք չարչարված Փրկչին, որ Իր ամենագործությամբ գոտեպնդի Իրեն հավատացողներին՝ ամենօրյա մեր տագնապների ու խռովքների մեջ:

Թող Տիրոջ սուրբ Մայրնությանը և սուրբ Չարչարանքերով Աստված մխիթարություն, համբերություն և կորով պարգևի մեզ այժմ և հավիտյանս. ամեն:

